

Gender

Sophie Bollen, lektorka učitelů a koučka diverzity na University College Karel de Grotehogeschool v Antverpách

Karen De Wilde, pedagožka a sexuoložka, lektorka sexuální a rodinné výchovy, odborné centrum Sensoa, Antverpy

Definice a popis

Pohlaví odkazuje k fyzické anatomii. Biologické pohlaví je určeno při narození. Domníváme se, že jsou zde dvě možnosti: muž, nebo žena. Tak to není! Vědecké výzkumy ukazují, že biologické pohlaví je pestřejší. Je možné mít různé kombinace biologického pohlaví, neboť pohlaví je určeno více faktory, jako jsou hormony, anatomie a chromozomy. Tyto variace označujeme jako „intersexualitu“.

Pojem **gender** obvykle odkazuje na společenský, kulturní a psychologický význam toho, že je někdo mužem a/nebo ženou. Toto pojetí se mění v kultuře a v čase.

Genderová identita se vztahuje k tomu, zde se cítíme být mužem, ženou, obojím nebo ničím z toho. Obvykle tato identita odpovídá biologickému pohlaví: např. někdo, kdo se narodil s tělem ženy, se také cítí být ženou. Psychologické pohlaví (genderová identita) a biologické pohlaví (tělo) se budou shodovat.

Stává se však také, že tyto dva aspekty jsou navzájem více nebo méně v rozporu. Někdo s tělem ženy se může cítit jako muž (a naopak). Nebo se někdo může vnímat jako muž a žena zároveň. Množství je mnoho.

Pojem **genderová role** se vztahuje na způsob, jak člověk vyjadřuje a praktikuje své genderové pocity: oblečení, účes, řeč těla, chování, mluva, projevy atp. Většina lidí má v projevech svého genderu něco z ženských i mužských charakteristik. Tyto projevy se rovněž mohou měnit vzhledem ke společenskému kontextu (např. ve škole a na párty).

Genderový projev je to, co vidí okolní svět, oproti genderové identitě, která je neviditelná a týká se vnitřního světa.

Sexuální orientace odkazuje k zamilovaným pocitům či k sexuální přitažlivosti k osobám určitého pohlaví. Známe rozdíl mezi homosexuály a heterosexuály, lidé však mohou být také bisexuální nebo asexuální.

Sexuální orientace a genderová identita jsou různé části naší sexuální identity. Malé děti si ještě nemusejí uvědomovat svou sexuální orientaci, ale obvykle silně prožívají svou genderovou identitu.

Většina lidí jsou zřejmí muži či ženy a jsou heterosexuální. Je však důležité, abychom nezapomínali na to, že tyto klasifikace nezahrnují všechny lidi.

Stereotypy?

Role, úkoly a očekávání, které musejí lidé v určitém kontextu splňovat jako muž a žena, nejsou dané, ale určené kulturně.

„Uklízet mají ženy“, „chirurgie je mužská profese“, „sukně nosí jenom ženy“, „auta jsou hračky pro kluky“, neexistuje mužská alternativa pro „couru“ a „hloupou blondýnu“. Gendrové stereotypy jsou všude - od rozdělení rolí v domácnosti po profese, od oblečení po hračky, od jazyka k humoru. Často si neuvědomujeme, jak společnost (my všichni!) naplňuje role, úkoly a očekávání pro muže a ženy a jak toto vše závisí na společenském a kulturním kontextu.

Někdy je takový gender nevinný (růžové a tmavě modré holicí strojky), často však má negativní důsledky pro muže, ženy nebo pro oba. Například sexismus na pracovišti či mylné přesvědčení, že muž je vždy původcem domácího násilí, a nikdy obětí.

Zdá se, že není úniku: od útlého věku se setkáváme s genderovými stereotypy. Nejen doma, ale i ve škole se děti socializují jako chlapci a dívky. Samozřejmě že není nic špatného na tom, když si dívky hrají s panenkami a chlapci s autíčky. Je ale škoda, pokud očekávání společnosti omezují jejich výběr hraček, užití jazyka, volbu studia.

Role vzdělávání

Poněvadž jsou tato očekávání, role a úkoly určeny společností a kulturou, jsou proměnlivé. Jednotlivci by měli mít možnost vybočit z převládajících genderových modelů. Vzdělávání v tom hraje zásadní, dvojí roli.

Předně mohou učitelé přivést děti k tomu, aby si uvědomily, že existují socio-kulturní a biologické rozdíly mezi ženami a muži.

Zadruhé mohou učitelé motivovat dívky a chlapce k tomu, aby začali pochybovat o převládajících genderových představách nebo aby tyto představy opustili, a ukázat jim, že jsou i jiné možnosti.

Zdroje:

Frans, E. & Keygnaert, I., Make it work! Prevention of Sexual and Gender-based Violence in the European Reception and Asylum Sector. Gent, 2010. Ke stažení zde:

http://www.seksuelevorming.be/sites/default/files/digitaal_materiaal/makeitwork.pdf